

ESKELUND SYD, RYGGE KOMMUNE

KARTLEGGING AV NATURTYPER SAMT
VURDERING AV POTENSIAL FOR FOREKOMST AV
SJELDNE ARTER

4. JANUAR 2013

Rapport 2013:1

Utførende institusjon: Wergeland Krog Naturkart	Kontaktperson: Ola Wergeland Krog	
Oppdragsgiver: Rygge kommune	Kontaktperson: Gorm Gullberg	Dato: 4. januar 2013
<p>Referanse: Wergeland Krog, O.M. 2012. Eskelund syd, Rygge kommune. Kartlegging av naturtyper og vurdering av potensial for forekomst av sjeldne arter. <i>Wergeland Krog Naturkart Rapport 2013-1: 11 s.</i></p>		
<p>Referat:</p> <p>Wergeland Krog Naturkart har på oppdrag for Rygge kommune, ved kommunalsjef Gorm Gullberg, gjort en vurdering av potensialet for forekomst av naturtyper, sjeldne arter eller naturforekomster i planområdet for en utbygging av et omsorgssenter som omfatter omsorgsboliger og et dagsenter. Planområdet ligger sydøst for Halmstad sentrum, ved grensen til Råde og grenser i nord til Eskelund omsorgsboliger.</p> <p>Området består av to hoveddeler, en skogteig på ca. 7,2 daa og et jorde på ca. 11 daa. Basert på vegetasjon og jordas beskaffenhet er skogteigen gammel beitemark/hagemark. Jordet er ikke lenger i bruk, men har vært i bruk inntil noen få år siden. Omkring jordet er det et steingjerde bygget av rydningsstein fra jordet, dette ble registrert som naturtypen Småbiotoper og gitt lokal verdi C. Det anbefales at dette innarbeides i planene og bevares mest mulig intakt. Det anbefales videre at noen av de større furuene samt noen edelløvtrær og hasselkjerr bevares. Tidspunktet for befaringen (desember 2012), samt at det var et tynt snølag ved befaringen, tilsier at det var liten sjanse for å registrere eventuelle sjeldne arter. Funn av sjeldne arter på jordet er imidlertid ikke sannsynlig og det er ingen stor sannsynlighet for funn av sjeldne arter eller naturforekomster i skogteigen heller da dette sannsynligvis er et gjengrodd beite som nå er gjengrodd med skog. Men det er relativt mye død ved i området og stort innslag av edelløvtrær så forekomst av sjeldne arter kan ikke utelukkes. Det var mye spor etter rådyr og områder av denne typen har en viktig funksjon som skjul for mange vanlige arter fugler og dyr i et relativt intensivt drevet kulturlandskap.</p>		
<p>4 emneord:</p> <ul style="list-style-type: none"> Eskelund Rygge Naturtypekartlegging Biomangfold 		

INNHold

1	INNLEDNING	5
2	UTBYGGINGSPLANENE	6
3	METODE	7
3.1	Registreringer	7
4	BESKRIVELSE AV PLANOMRÅDET	7
5	REGISTRERINGER	8
5.1	Generelt	8
5.2	Naturtyper	9
5.3	Arter og naturforekomster	10
5.4	Konklusjon	10
6	REFERANSER	11
6.1	Litteratur	11

1 INNLEDNING

Wergeland Krog Naturkart har på oppdrag for Rygge kommune, ved kommunalsjef Gorm Gullberg, gjort en vurdering av potensialet for forekomst av naturtyper, sjeldne arter eller naturforekomster i planområdet for en utbygging av et omsorgssenter som omfatter omsorgsboliger og et dagsenter. Planområdet ligger sydøst for Halmstad sentrum, ved grensen til Råde og grenser i nord til Eskelund omsorgsboliger. Et innspill fra Østfold Fylkeskommune, som påpeker at det er flere viktige artsforekomster og naturtyper i nærheten som bør ivaretas, var årsaken til at Rygge kommune ba om en ekstern vurdering av naturforekomstene i området.

Kommunen har vurdert prosjektet i forhold til forskrift for konsekvensutredning og konkludert med at planen ikke skal konsekvensutredes, fordi den antas å ikke ha vesentlig virkning på miljø og samfunn.

Bevaring av naturmiljø og biologisk mangfold er både lokalt og globalt en stor utfordring. Mange arter viser en urovekkende bestandsnedgang og menneskelig påvirkning har i økende grad vært med på å bestemme denne negative utviklingen. De viktigste årsakene til tap av biologisk mangfold er at leveområdene forandres som en følge av endret arealbruk samt at leveområdene stykkes opp (fragmentering). Regjeringens miljøvernpolitikk forplikter Norge og sektormyndighetene til å forvalte biologisk mangfold slik at arter, som naturlig finnes i Norge, skal sikres i levedyktige bestander. Ved å kartlegge og forvalte arealene ut fra kunnskap om artenes forekomst og krav til leveområder, kan en i størst mulig grad sikre biomangfoldet. Utover det nasjonale regelverket, samt det moralske ansvaret for å sikre livsgrunnlaget til kommende generasjoner, har vi en rekke internasjonale avtaler som pålegger og forplikter Norge til å ta vare på det biologiske mangfoldet.

Rygge kommune er ansvarlig myndighet etter bestemmelsene, og planen er planlagt utført som en detaljregulering (jf. §12-2 PBL). Planprogrammet skal beskrive hvilke utredninger som er nødvendig for å skape klarhet i tiltakets konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn. På basis av utredningen skal det kunne gjøres en samlet vurdering om, og eventuelt på hvilke vilkår tiltaket kan gjennomføres.

Kartleggingen vil danne en viktig del av grunnlaget for detaljreguleringen av området. Dette er i samsvar med generelle krav som Naturmangfoldlova stiller for å sikre at det biologiske mangfoldet blir tatt vare på gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven inneholder flere viktige prinsipper, bl.a. om at "offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet" (§8).

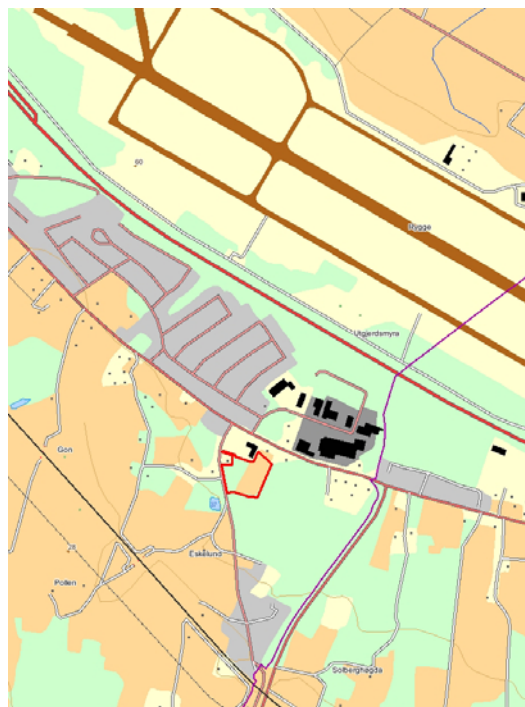

Fig. 1.1. Oversikt over planområdets beliggenhet sørøst for Halmstad sentrum ved grensen til Råde kommune. Planområdet er avgrenset med rød strek. De brune linjene øverst er Rygge flyplass.

Denne rapporten har som formål å tilfredsstillere lovfestede krav til kunnskap om hvilke konsekvenser for det biologiske mangfoldet prosjektet vil ha. Rapporten tar ikke for seg geologiske verdier.

2 UTBYGGINGSPLANENE

Planen består av en detaljregulering av utbyggingen av et omsorgssenter som omfatter omsorgsboliger samt et dagsenter på Eskelund i Rygge kommune. Som det går fram av det foreløpige utkastet til detaljplan (fig. 2.1) er størstedelen av arealene, som i dag består av en skogteig og et jorde, regulert til bebyggelse og anlegg.

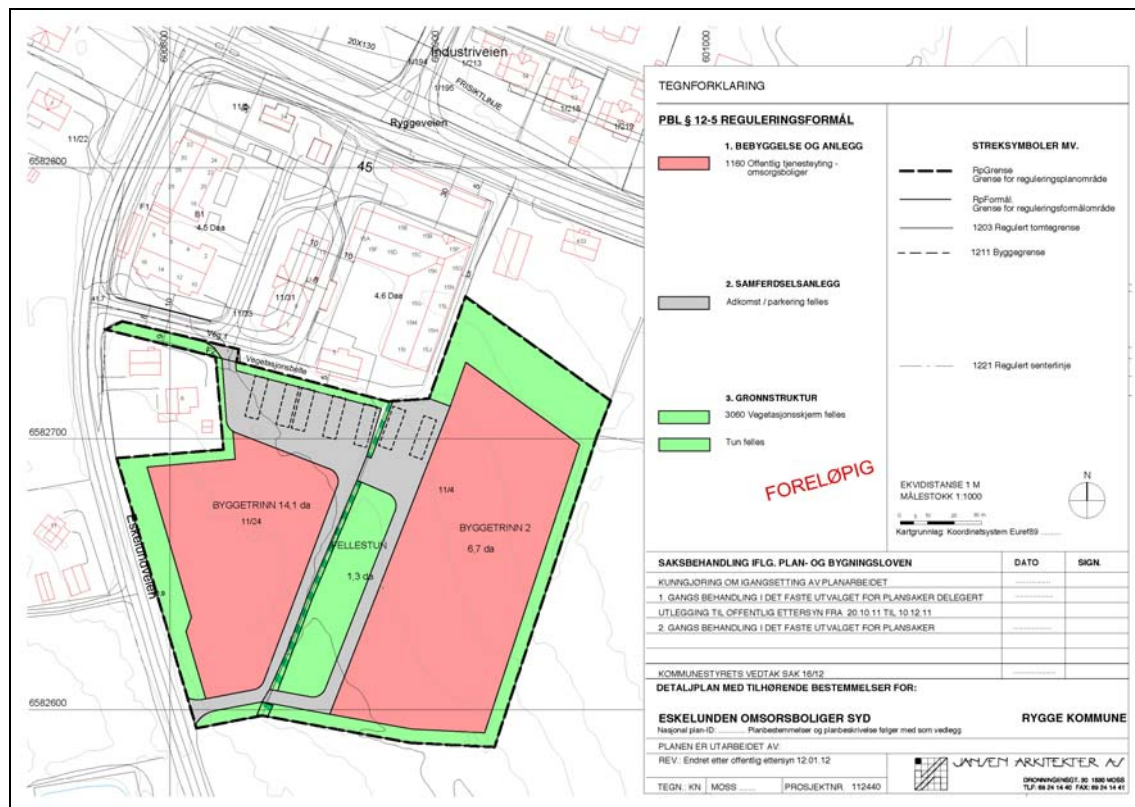

Fig. 2.1. Planområdets avgrensning vist med svart stiplet linje.

Planområdets totalareal er på 19,4 daa og planområdet omfatter Eskelund, gnr./bnr. 11/24, 11/15, og deler av 11/4 og 11/33. Det foreslås en utbygging i to trinn hvor byggetrinn 1 er gnr./bnr. 11/24 og byggetrinn 2 er 11/4. Planområdet er vist i figur 2.1.

Planforslaget er utarbeidet av Jansen Arkitekter AS på vegne av Rygge kommune, teknisk drift og eiendom.

3 METODE

3.1 Registreringer

Eksisterende informasjon

De viktigste kilder for kunnskap om naturkvaliteter i et planområde er å finne i DN's Naturbase (Direktoratet for naturforvaltning 2012) samt i Artsdatabankens nettjeneste Artskart (Artsdatabanken 2012). Lokalkjente i området er forespurt om eventuell forekomst av verdifulle naturforekomster.

Wergeland Krog Naturkart gjennomførte i perioden 1999-2001 en kartlegging av biologisk mangfold i kommunene Moss, Rygge og Råde (Wergeland Krog 2001). Dette arbeidet var en grundig gjennomgang av eksisterende kunnskap om biomangfoldet i kommunene, men det foreligger ikke noen kunnskap om dette planområdet i nevnte rapport.

Artsdatabanken inneholder pr jan. 2013 ingen relevante artsfunn fra området og det er heller ingen registreringer fra planområdet i Naturbasen som også ble sjekket pr jan. 2013.

Feltregistreringer

Eget feltarbeid ble gjennomført den 21. desember. Været ved kartleggingen var overskyet med noen kuldegrader og et par centimeter med snø.

4 BESKRIVELSE AV PLANOMRÅDET

Planområdet er en del av raet og ligger ca. 2 km sørøst for Halmstad sentrum rett vest for kommunegrensen til Råde. Planområdet består av flere eiendommer på til sammen ca. 20 daa. Området avgrenses av Eskelundveien i vest og i sørøst ligger eiendommer med skog og utmark. Mot nord grenser området til en frittliggende og konsentrert småhusbebyggelse.

Bergarten i området er diorittisk til granittisk gneis og migmatitt, men berggrunnen er dekket av morenemateriale og det er ikke noe berg i dagen. Som det går fram av figur 4.1 ligger planområdet på en randmorene med marine strandavsetninger i nordøst og i sørvest.

Planområdet består av to hoveddeler, en skogteig i vest på ca. 7,2 daa og et jorde i øst på ca. 11 daa. I tillegg er det noe areal med veikant etc. Basert på vegetasjon og jordas beskaffenhet mm. er skogteigen gammel beitemark/hagemark. Jordet er ikke lenger i bruk, men har vært i bruk inntil noen få år siden. Omkring jordet er det et steingjerde bygget av rydningsstein fra jordet. Terrenget faller fra nordøstre- til sørvestre hjørne, og den totale høydeforskjellen er ca. 6 m.

Fig. 4.1. Kvartærgeologisk kart over området viser at planområdet ligger på den store randmorenen som bærer navnet Raet (grønn farge). Blå farge representerer marin strandavsetning. Planområdet er avgrenset med rød strek. Kilde: www.ngu.no

5 REGISTRERINGER

5.1 Generelt

Planområdet består som nevnt av to hoveddeler. Et jorde som ble fulldyrket inntil for få år siden samt en skogteig som tidligere trolig har vært beitemark eller hagemark.

Jordet har ikke vært dyrket de siste årene og her dominerer nå pionérarter som f.eks. burot, og det er ikke sannsynlig at det finnes noen sjeldne eller hensynskrevende arter her.

Skogteigen domineres av grunnlendt mark med mye stein i dagen. Løsmassene består som nevnt av en endemorene med tette morenemasser, noe flere rotvelter og små grunne vanddammer vitner om. Skogen er preget av flere store bjørketrær, flere store furuer med omkrets på over 2 m, samt ei gran med en omkrets på nærmere 2,5m. Videre er det stort innslag av edelløvtrær som spisslønn og ask. Noen litt større edelløvtrær, men spesielt busksjiktet er dominert av et tett oppslag av små asketrær. Jordlaget er for skrint og for tynt til å ha vært dyrket opp og det er mye stein i dagen her. Den klare todelingen i alder på trærne, forekomsten av lyskrevende

Fig. 5.1.1 Jordet har ikke vært dyrket på noen år og preges i dag av gjengroing. Jordet er omkranset av et steingjerde som er ca. 1-1,5 m høyt. Steingjerdet er registrert som naturtypen Småbiotop. Foto: Ola Wergeland Krog.

Fig. 5.1.2 Skogteigen er preget av en blanding av enkelte store trær samt et kraftig oppslag av ungsog, vesentlig ask, men også bjørk, smågran mm. For rådyr, fugl og andre dyr har små områder med "villnis" som dette stor betydning som skjul. Foto: Ola Wergeland Krog.

hasselkjerr, ei uvanlig stor maurtue samt mye stein i dagen vitner om at dette området tidligere har vært en lysåpen hagemark som høyst sannsynlig har blitt benyttet til beite.

Skogen er i dag tett og skyggefull og feltsjiktet er relativt skrint med blåbærlyng som stedvis dominerende art. Snødekket gjorde det imidlertid vanskelig å få oversikt over floraen i feltsjiktet. Det var en del død ved i området, men da dette er en gjengroende hagemark er det ingen kontinuitet i død ved og sannsynligheten for å finne spesielle arter knyttet til død ved er liten.

Skogteigen vurderes derfor først og fremst som et viktig skjul for vanlige viltarter som f.eks. rådyr, rev, hare samt fugler.

5.2 Naturtyper

Det ble registrert én naturtype i området. Dette er et steingjerde som går rundt hele det jordet som er planlagt bebygd. Steingjerdet er vesentlig intakt. Naturtypen er småbiotop og en beskrivelse av denne følger nedenfor.

1. Eskelund

Naturtype	Utforming	Kode	Areal	Verdi
Småbiotop	Steingjerde	D1108	Ca. 1000 m ²	Lokal verdi (C)

Innledning

Steingjerdet ble registrert i forbindelse med detaljregulering av et utbyggingsområde i regi av Rygge kommune. Naturtypen er registrert av Wergeland Krog Naturkart ved Ola Wergeland Krog den 21. desember 2012 og er ikke registrert tidligere.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Steingjerdet omkranser et jorde på ca. 11 daa som er ryddet på morenemark med mye stein. Jordet har ligget brakk de siste årene.

På utsiden av steingjerdet er det vesentlig skog men noe bebyggelse helt i nord.

Fig. 5.2.1. Steingjerdet på vestsiden av jordet. Edelløvtrær som spisslønn, ask og hassel vokser både langsmed og i steingjerdet. Foto: Ola Wergeland Krog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Småbiotop med utforming Steingjerde. Gjerdet er ca. 460 m langt og går noe utenfor planområdet i nord. Gjerdet er lagt opp med stein fra det jordet steingjerdet omkranser. Langs gjerdet vokser det bla. spisslønn, ask og hassel.

Artsmangfold

Ingen spesielle arter påvist, men steingjerdet har en viktig funksjon som overvintringssted og leveområde for en rekke arter i kulturlandskapet.

Bruk, tilstand og påvirkning

Gjerdet, som er relativt intakt, er opphavelig et resultat av rydding av dyrket mark. Gjerdet var intakt ved befaringen i desember 2012

Skjøtsel og hensyn

Steingjerdet er relativt intakt og ingen spesiell skjøtsel er påkrevd. Et steingjerde vil ha en viktig funksjon for en rekke arter nærmest uansett hvilke omgivelser den ligger i. Ved en utbygging av området vil det derfor være svært gunstig for artsmangfoldet at gjerdet bevares intakt.

Verdibegrunnelse

Småbiotoper som dette steingjerdet fungerer som skjul for en rekke arter og blir derfor kartlagt som en egen naturtype. Forekomsten er lang og intakt. Det er ikke registrert noen arter, vesentlig fordi feltarbeidet ble foretatt den 21. desember på frossen mark med noe snø. Naturtypen vurderes derfor foreløpig som Lokalt viktig (C).

5.3 Arter og naturforekomster

Østfold Fylkeskommune påpeker i sitt innspill til utkastet til detaljreguleringsplanen at det er påvist flere viktige artsforekomster og naturtyper i nærheten som bør ivaretas og det nevnes funn av hegre, spissnutefrosk og liten salamander. Den nærmeste naturtypen som teoretisk kan bli påvirket av utbyggingen er Eskelunddammen. Dette er en stor inngjerdet dam hvor det er påvist småsalamander og spissnutefrosk. Dammen er intakt og solid inngjerdet. Dammen ligger ca. 40 m sørvest for planområdet og på andre siden av Eskelundveien. Dammen kan sees nederst i venstre hjørne på bildet på framsiden av rapporten.

En utbygging vil redusere leveområdene omkring dammen noe, men det er fortsatt store arealer omkring dammen med skog og kantsoner. Dessuten ligger utbyggingsområdet på andre siden av en relativt mye trafikkert asfaltvei så det er ikke sannsynlig at utbyggingen vil medføre noen negativ effekt på dyrelivet i dammen. En hegrekoloni er registrert ca. 300 m øst for planområdet. Det er ikke sannsynlig at utbyggingen vil ha noen effekt på en hegrekoloni på den avstanden. Det er dessuten svært usikkert om det fortsatt hekker hegre der. Observasjonen er snart 30 år gammel og flybilde fra området viser at det har blitt hogd her i de senere årene.

Andre arter som er registrert i området er den rødlistede og truede øyenstikkerarten bred blålibelle *Libellula depressa* (EN) som ble registrert i Eskelunddammen på begynnelsen av 1990-tallet. Denne ble ikke gjenfunnet av to entomologer fra firmaet Biofokus som søkte etter arten her i september 2012 (Terje Blindheim pers. medd.). Det er uansett ikke sannsynlig at utbyggingsplanene vil ha noen innvirkning på forekomsten av denne arten.

5.4 Konklusjon

Steingjerdet omkring jordet ble registrert som naturtypen Småbiotop og gitt lokal verdi (C). I utkast til detaljreguleringsplan så kan det se ut som det er lagt vekt på at steingjerdet skal tas vare på. Det bør uansett være et mål å få dette til. Dersom det er mulig bør det også legges vekt på å ivareta noen av hasselkjerrerne samt noen av de større trærne i området, spesielt furuene og edelløvtrærne da disse har potensial for å bli meget gamle.

Når det gjelder tidligere registrerte naturtyper og artsforekomster så er det ikke sannsynliggjort at noen av disse blir nevneverdig påvirket av utbyggingsplanene. Utbyggingen av skogteigen vil imidlertid redusere arealet med skjul for en rekke arter i kulturlandskapet og dette bør medføre at terskelen høynes for videre nedbygging av de gjenværende skogteigene på denne delen av raet.

Det understrekes at denne kartleggingen ble foretatt i desember med de begrensningene dette legger på muligheten til å påvise sjeldne arter. Sjeldne arter kan derfor kunne påvises i ettertid, men det er lite sannsynlig at det vil kunne påvises flere naturtyper eller viktige naturforekomster innenfor planområdet.

6 REFERANSER

6.1 Litteratur

Artsdatabanken 2012. *Artskart*. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. *DN-håndbok* 13, 2. utgave 2007: 1-258 + vedlegg.

Direktoratet for naturforvaltning 2012. Naturbasen. Direktoratet for naturforvaltning. Database for arter og naturtyper. <http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn>.

Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S. & Skjelseth, S. (red.) 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norway.

Wergeland Krog, O.M. 2001. Biologisk mangfold i Moss, Rygge og Råde. Del II – status. Wergeland Krog Naturkart for Landbrukskontoret i Moss, Rygge og Råde samt Fylkesmannen i Østfold. 164s. + vedl.